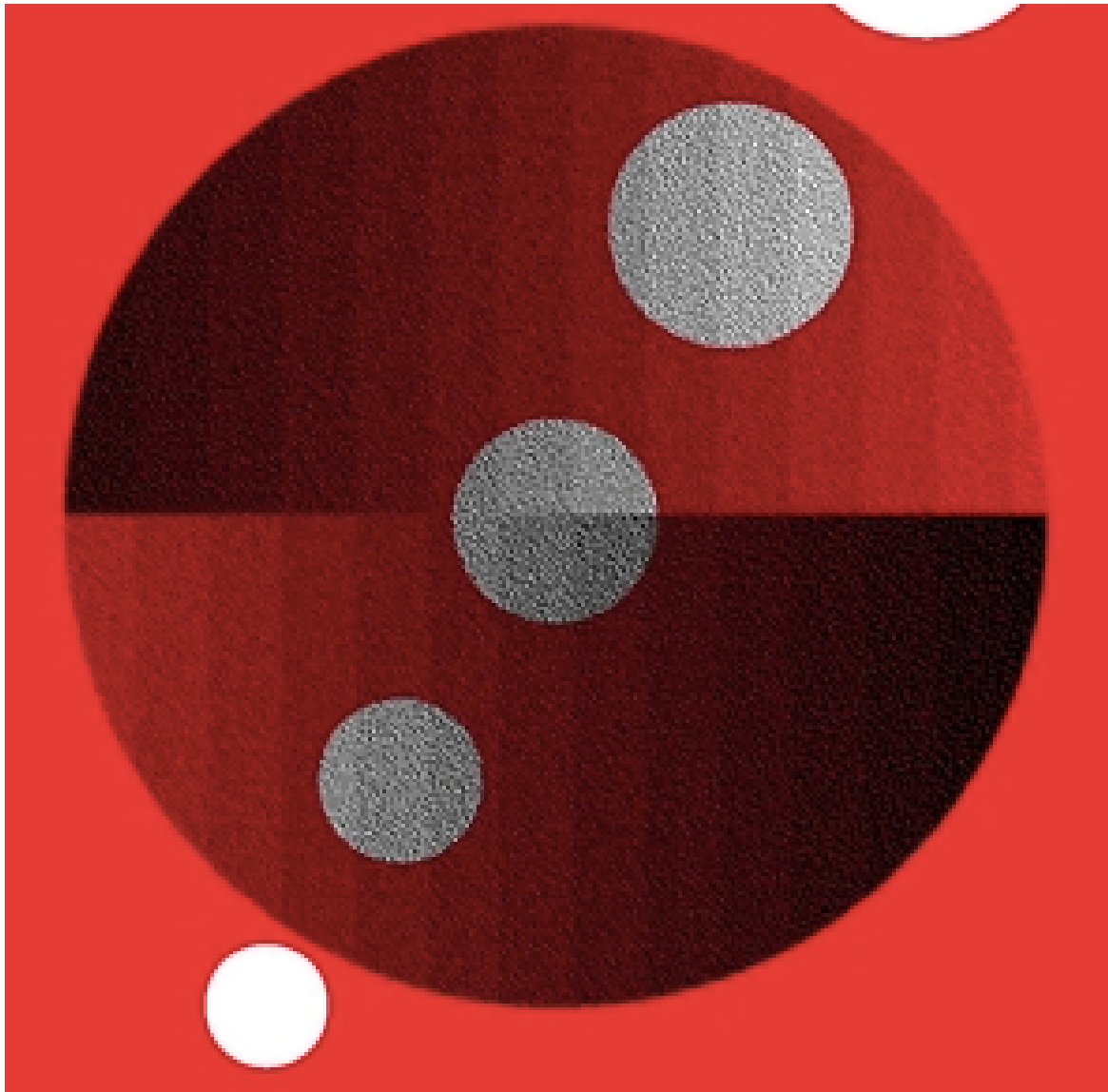

Kultur / **Bøger**

Tilbage til materien

ANMELDELSE / 12.06.18

Olga Ravns seneste roman 'De ansatte' er en dystopisk sci-fi om arbejdet på det sekstusinde skib, hvor nostalgi og drømme er problematisk for produktionen.

Mikkel Andersen

I *Bæreposeteorien om fiktion* skriver nyligt afdøde Ursula K. Le Guin, at der i science fiction-genren er et rum for at undgå det lineære, det fremadskridende og det heroiske. Genren er mindre rigid og mere realistisk end de fordomme som følger med: »Det er en mærkelig realisme, men det er også en mærkelig virkelighed«.

Le Guins beskrivelse af science fiction som æstetisk strategi og kritisk potentiale – og Le Guins værk – ulmer i Olga Ravns *De ansatte*. Formen er fragmentarisk og bogen består af en række vidneudsagn fra besætningen på det sekstusinde skib, der er i kredsløb om planeten Nyopdagelsen. Besætningen består af menneskelige og menneskelignende ansatte, hvor sidstnævnte er en art androider, som er skabt af organisationen bag rumrejsen, der får udskiftet og programmeret deres bevidsthed for ikke at henfalde til uproduktive sysler som eksempelvis at drømme eller mærke efter hvad sanserne registrer.

Tidligt bliver arbejdet på skibet, hvor de menneskelige og menneskelignende er funktioner i et system, forstyrret af nogle levende sten ude fra dalen på Nyopdagelsen, der kommer ind gennem indslusningskorridoren i skibet. Stenenes ankomst er romanens begivenhed, for tilværelsen på skibet bliver rystet og de menneskelige og de menneskelignende, der skal arbejde hurtigt, være effektive, optimere og minimere konsekvenserne af deres »emotionelle reaktionsmønstre«.

“ At vi må genetablere forbindelsen til materien og få hænderne ned i mulden, er svendestykket i 'De ansatte'

De menneskelige bliver mindet om det liv, som de engang levede på jorden, dét de har mistet; fornemmelsen for sne og duften af et barn i en barnevogn: »Den sidste duft, der forsvandt, var duften af vanilje og mit barns duft, når jeg bøjede mig over barnevognen for at tage ham op«. Og de menneskelignende begynder umærkeligt at længes efter dét, som deres programmerede bevidsthed ikke kan give dem. De længes efter at blive forbundet med tingene, at sanse og drømme og træde ud af deres program og funktion: »Hvorfor har jeg alle disse tanker, hvis jeg først og fremmest skal løse en teknisk opgave? Hvorfor har jeg disse tanker, hvis min opgave først og fremmest er at øge produktionen? Fra hvilket perspektiv er disse tanker *produktive*? Er der sket en fejl i opdateringen? I så fald vil jeg gerne startes forfra.«

De ansatte er en arbejdspladsroman fra det 22. århundrede, som der står på bogens bagsidetekst. Romanens overordnede metafor, at vi som art og samfund er ved at løsrive fra det menneskelige, fra jorden, er velplaceret i Olga Ravns samfundskritiske sci-fi. For det er en mærkelig virkelighed, der træder frem i romanen, men ikke uendelig fjern, og dette billede, at vi må genetablere forbindelsen til materien og få hænderne ned i mulden, er svendestykket i *De ansatte*. Dette skygger over romanens måske lidt for konstruerede form, at man ikke helt kan slå HBO-serien *Westworld* ud af hovedet som forlæg for romanens altafgørende spænding mellem mennesker og androider og at sproget til tider er for referentielt i beskrivelsen af organisationen, som man må identificere med en bureaukratisk magtudgydende forvaltning, måske en moderniseringsstyrelse, eller noget ligeså parodisk slemt.

Efter endt læsning står det dog klart, at i Olga Ravns mange genreforsøg, er sci-fi-romanen *De ansatte* en vellykket udfoldelse af genrens kritiske potentiale: en kritik der vil gentænke vores forhold til arbejdets betydning.

FAKTA

Olga Ravn, *De ansatte*,
Gyldendal

